

Vergaderjaar 1990–1991

22 060

Wijziging van de Wet op de jeugdhulpverlening en enige andere wetten

Nr. 4

VOORLOPIG VERSLAG

Vastgesteld 14 juli 1991

De bijzondere Commissie voor het jeugdwelzijnsbeleid¹, belast met het voorbereidend onderzoek, heeft de eer als volgt verslag uit te brengen van haar bevindingen met betrekking tot dit voorstel van wet.

ALGEMEEN

I. Inleiding

De leden van de CDA-fractie namen met tevredenheid kennis van het feit dat het thans eindelijk gelukt lijkt een wettelijke regeling voor alle ouderbijdragen te ontwerpen. Zij stemden in met het laten vervallen van het onderscheid tussen de maatregel van justitiële kindbescherming en vrijwillige jeugdhulpverlening.

De toevoeging «waaronder de hoogte daarvan» deed bij hen de vraag rijzen naar andere verschillen.

Waar gesteld wordt dat het gewenst is dat de mogelijkheid bestaat van opschorting van rechterlijke uitspraken inzake kinderalimentatieverplichtingen in gevallen als bedoeld in artikel 41e, vroegen deze leden naar de gedachten omtrent de gang van zaken indien te zijner tijd niet langer de rechter deze verplichtingen oplegt.

De mededeling dat van de gelegenheid gebruik is gemaakt om «enige hoofdzaken in de wet zelf neer te leggen», deed bij de leden van de CDA-fractie de vraag rijzen, op grond waarvan deze selectie is gemaakt en welke andere hoofdzaken resteren die niet in de wet zelf worden neergelegd en waarom niet.

De leden behorende tot de fractie van de PvdA hadden met belangstelling kennis genomen van het onderhavige wetsvoorstel waarmee, naar zij hadden begrepen, met name twee zaken worden beoogd: het duidelijker en uitgebreider dan momenteel het geval is in de wet zelf vastleggen van de wijze waarop de financiële bijdrage van ouders/verzorgers c.q. de jongere zelf in de jeugdhulpverlening is geregeld en daarnaast een vereenvoudiging van de inning van deze bijdrage in situaties waarin de bijdrage niet (tijdig) wordt betaald. Bovendien wordt

¹Samenstelling:

Leden: vacature PvdA, Niessen (PvdA), Leerling (RPF), De Pree (PvdA), Lankhorst (Groen Links), voorzitter, Rempt-Halmmans de Jongh (VVD), Van der Heijden (CDA), Franssen (VVD), Laning-Boersema (CDA), Dijkstal (VVD), Janmaat-Abee (CDA), Leijnse (PvdA), Doelman-Pel (CDA), Wolffensperger (D66), Soutendijk-van Appeldoorn (CDA), ondervoorzitter, Koetje (CDA), Vliegthart (PvdA), Versnel-Schmitz (D66), Apostolou (PvdA), Beijlen-Geerts (PvdA), Huibers (CDA), M. D. T. M. de Jong (CDA), Middel (PvdA).

Plv. leden: vacature PvdA, vacature PvdA, Van Middelkoop (GPV), Melkert (PvdA), Rosenmöller (Groen Links), E. G. Terpstra (VVD), Esselink (CDA), Ginjaar-Maas (VVD), Van de Camp (CDA), Jorritsma-Lebbink (VVD), Frissen (CDA), Moor (PvdA), Vriens-Auerbach (CDA), Kohnstamm (D66), V. A. M. van der Burg (CDA), Mulder-van Dam (CDA), Van Nieuwenhoven (PvdA), Groenman (D66), Van Otterloo (PvdA), M. M. van der Burg (PvdA), Hermes (CDA), De Leeuw (CDA), Van der Vlies (SGP).

met het ingediende wetsontwerp beoogd de bijdrageregeling zoals die geldt in het kader van de justitiële hulpverlening te harmoniseren met die binnen de vrijwillige hulpverlening.

De hier aan het woord zijnde leden konden zich vinden in de redenering dat plaatsing van jongeren in een pleeggezin of (semi)residentiële instelling voor de ouders/verzorgers tot bepaalde besparingen leidt zodat het voor de hand ligt om hen een bijdrage te laten betalen. Aan de andere kan waren zij enigszins geschrokken van de ingewikkeldheid van de regeling zowel zoals die zichtbaar wordt in de door de regering voorgestelde wetstekst als ook qua uitvoering: de formulieren die door betrokkenen moeten worden ingevuld zijn lang en ondanks de bijbehorende toelichting bepaald niet eenvoudig, de daarop ingevulde gegevens zullen moeten worden gecontroleerd en in praktijk zal de inning van de bijdragen niet altijd even glad verlopen. Daarom zouden de leden van de PvdA-fractie, alvorens een definitief standpunt in te nemen, graag in staat worden gesteld om ten aanzien van de voorgestelde geharmoniseerde bijdrageregeling een zorgvuldige kosten/batenanalyse te maken. Zij wilden weten hoe hoog de geraamde bruto opbrengst van de regeling is (exclusief de schippersinternaten), wat de kosten zijn van de: **controle**, de **inning** (hoeveel ambtenaren) en eventueel de **invordering** en welk gedeelte op grond van de huidige ervaring als oninbaar moet worden beschouwd, om op die manier een reële netto-opbrengst te kunnen berekenen. In dit verband vroegen deze leden ook naar de ervaringen van het ministerie van Justitie voor wat betreft de inning van de ouderbijdrage bij maatregelhulp. Om hoeveel jeugdigen gaat het daarbij, hoe groot was de bruto- en netto-opbrengst en in hoeveel gevallen werd door de kinderrechter aan ouders vrijstelling verleend van het betalen van een bijdrage? En betekent de nu voorgestelde harmonisatie van justitiële en niet-justitiële ouderbijdrage dat de kinderrechter voortaan aan ouders geen vrijstelling van betaling van de ouderbijdrage meer mag verlenen? Zo ja, hoe kan dan op blz. 10 van de memorie van antwoord worden gesteld dat voor de justitiële hulpverlening het budgettaire effect van dit wetsvoorstel neutraal is? Immers, het vervallen van de vrijstellingsmogelijkheid leidt dan toch, zo meenden deze leden, tot een hogere opbrengst?

Naast de hierboven door hen genoemde kosten/batenanalyse hadden de leden van de fractie van de PvdA zich afgevraagd in hoeverre door de regering alternatieven zijn overwogen die zouden kunnen leiden tot een vereenvoudiging van de regeling. Zo vroegen zij om een reactie op de suggestie van de Stichting Overleg Jeugdvoorziening Nederland (SOJN) in haar aan de Kamercommissie gerichte brief d.d. 22 mei 1991, ten aanzien van een forfaitaire ouderbijdrage; weliswaar wordt daarmee de relatie met de draagkracht van de ouders verbroken, maar daar tegenover staat dat geen ingewikkelde formulieren behoren te worden ingevuld en dat er minder controle nodig is (kosten besparend), terwijl bovendien de forse marginale druk (\pm f 20 hogere bijdrage per f 100 netto-inkomen) wordt geëlimineerd. Hoe hoog zou een forfaitaire bijdrage moeten zijn om de nu geraamde opbrengst te realiseren, zo vroegen de hier aan het woord zijnde leden, waarbij dan de besparing op controlekosten en dergelijke dienen te worden meegenomen. En bestaat er enig inzicht in de inkomenshoogte van de huidige bijdrageplichtigen?

Een andere mogelijkheid die tot vereenvoudiging van de regeling zou kunnen leiden en die eveneens in de brief van de SOJN wordt genoemd is verrekening van de (al dan niet forfaitaire) ouderbijdrage met de Kinderbijslag. In hoeverre is dit een reële mogelijkheid?

Heeft over dit wetsvoorstel inderdaad, zoals het SOJN in haar eerder genoemde brief aan de Kamercommissie meldt, geen overleg plaatsgevonden in het Gestructureerd Overleg Jeugdbeleid? Is het niet verstandig om over de voorgesteld regeling zo spoedig mogelijk met betrokkenen in overleg te treden.

De leden van de VVD-fractie stelden met verheugen vast dat er eindelijk een wetsvoorstel ter tafel ligt, dat eenheid in de heffing van ouderbijdragen tracht te brengen en een wettelijke basis daarvoor verschaft. Van vele kanten, waaronder van de VVD-fractie, was daar bij herhaling op aangedrongen. De indeling van de memorie van toelichting volgende kwamen de leden van de VVD-fractie tot de volgende opmerkingen en vragen.

De leden van de fractie van D66 hadden kennis genomen van het voorstel van wet, strekkend tot wijziging van de wet op de jeugdhulpverlening en enige andere wetten. Zij hadden geconstateerd dat het voorstel een meer uitgebreide regeling bevat voor met name de bijdrage van ouders en stiefouders en de eigen van jeugdigen in de kerken van jeugdhulpverlening, waarbij beoogd wordt – ten aanzien van de te betalen bijdragen – geen onderscheid te maken tussen hulpverlening in verband met een maatregel van justitiële kindbescherming en van vrijwillige hulpverlening. Deze leden konden de argumentatie tot wijziging van de wet onderschrijven.

De leden van de fractie van Groen Links lieten weten met belangstelling kennis te hebben genomen van het wetsvoorstel, waarmee een wettelijk kader wordt gegeven voor een eenduidige bijdrageregeling in de jeugdhulpverlening. Zij constateerden dat in het wetsvoorstel de ouderbijdrageplicht correspondeert met de wettelijke onderhoudsplicht en in die zin afwijkt van het thans vigerende Besluit bijdragen jeugdhulpverlening.

De leden van de SGP-fractie hadden met belangstelling kennis genomen van het wetsvoorstel en de bijbehorende toelichting. Deze leden achtten het terecht dat de grondslagen voor een regeling omtrent ouderbijdragen en eigen bijdragen van jeugdigen in de kosten van jeugdhulpverlening wettelijk worden vastgelegd. Zij hadden zich evenwel afgevraagd waarom het niet mogelijk is gebleken een meer vereenvoudigde regeling te treffen. Zij veronderstelden dat het voorstel voor mensen voor wie het bestemd is als bureaucratisch en ontoegankelijk zal worden ervaren. Tevens vroegen zij zich af of de regeling voldoende fraudebestendig zal blijken te zijn. Graag verkregen zij hierop een reactie van de regering.

De leden van de SGP-fractie waren het er mee eens dat er geen onderscheid gemaakt wordt tussen hulpverlening in verband met een maatregel van justitiële kindbescherming en vrijwillige hulpverlening. Zij gingen er van uit dat de regering streeft naar zoveel mogelijk uniformiteit in de regeling van ouderbijdragen. In dit verband hadden zij de vraag of er ten aanzien van ouders met een kind in een medische kleuterdagverblijf of medisch kindertehuis niet sprake is van een ongelijke behandeling ten opzichte van andere ouders: immers, eerstgenoemden moeten een ouderbijdrage betalen alsmede zak- en kleedgeld voor hun kind.

De leden van de GPV-fractie hadden kennis genomen van het wetsvoorstel. Zij constateerden dat wordt voorzien in een uitbreiding van de wettelijke regeling inzake de bijdrage in de kosten van de jeugdhulpverlening en een vereenvoudiging van de invorderingsprocedure.

Het lid van de RPF-fractie had met belangstelling kennis genomen van het onderhavige wetsvoorstel. Dit lid was ingenomen met het door de regering getoonde initiatief om met een wettelijke regeling van de vrijwillige uithuisplaatsing en de financiële gevolgen daarvan voor (pleeg-)ouders en de betrokken minderjarigen te komen. Met betrekking

tot de invulling, die de regering hieraan wil geven, wilde hij evenwel enkele vragen stellen. Bovendien wilde hij enkele opmerkingen van meer algemene aard maken.

Het lid van de RPF-fractie stelde vast dat het hier een gevoelig materie betreft, waarbij overheid, jeugdhulpverleners, (pleeg-)ouders en kinderen zijn betrokken. Dat op het terrein van jeugdhulpverlening vaak sprake is van bijzonder schrijnende situaties voor één van de partijen, behoefde naar zijn mening geen betoog. Niet alleen minderjarigen zijn vaak zwaar gedupeerd, dat geldt minstens evenzeer de ouders. Dit lid had geconstateerd dat de rechtspositie van de ouders ten opzichte van de minderjarigen, na jarenlang onderbelicht en ondergewaardeerd te zijn geweest, de laatste tijd meer aandacht krijgt. Hij verwees daarbij naar de aanbeveling in het door de Kamer overgenomen rapport «Rechtzetten». Hij juichte die ontwikkeling toe. Hij wilde aansluitend de bewindslieden complimenteren met het feit dat ze maatregelen hebben aangekondigd, die de rechtspositie van de ouders in juridisch opzicht versterken. Om misverstanden te voorkomen voegde hij hieraan toe dat de belangen van de minderjarigen voor hem niet minder zwaar wegen. Integendeel.

Ten aanzien van de onderhavige materie herinnerde dit lid aan zijn pleidooi voor het recht van de ouders op contra-expertise. Daarnaast wees hij op het belang dat hij hechtte aan de invloed, die ouders ingeval van vrijwillige uithuisplaatsing moeten kunnen uitoefenen op de keuze van de hulpverleners. Dit zag hij als een belangrijke voorwaarde om akkoord te kunnen gaan met de in dit wetsvoorstel beoogde betalingsregeling. Kunnen de bewindslieden hierop ingaan?

Overigens onderschreef hij het algemene uitgangspunt van het voorstel, namelijk het laten corresponderen van de bijdrageplicht met de wettelijke onderhoudsplicht.

II. Hoofdpijnen van de voorgestelde regeling

Meegedeeld wordt dat het naar schatting om ouderbijdragen ten behoeve van ongeveer 25 000 jeugdigen gaat. Kan worden aangeduid welk bedrag hiermee is gemoeid, zo vroegen de leden van de CDA-fractie.

De leden van de VVD-fractie vroegen waarop de schatting van 25 000 jeugdigen en hun (stief-)ouders per jaar is gebaseerd.

Naar hun beste weten komen er ongeveer 50 000 kinderen jaarlijks in de semi-residentiële jeugdhulpverlening.

Tevens wilden zij weten in hoeveel gevallen over de laatste 5 jaren de rechters bij een maatregel van kindbescherming, waarbij een ouderbijdrage kan worden vastgesteld, dit daadwerkelijk gedaan hebben en in hoeveel gevallen niet.

1. Bijdragen van ouders en stiefouders (ouderbijdrage)

a. Wanneer bijdrageplicht

Het leek de leden van de CDA-fractie een juist uitgangspunt aan te sluiten bij de wettelijke onderhoudsplicht. Hiermee wordt een afwijking gecreëerd ten opzichte van de huidige situatie waar slechts degenen bijdrageplichting zijn die de jeugdige voorafgaande aan de hulpverlening daadwerkelijk verzorgen. In welke gevallen zal dat hierdoor tot veranderingen leiden. En wat is de ratio van dit aanvullend criterium?

De leden van de PvdA-fractie vroegen of er sprake is van een verschil in behandeling tussen MKO's en MKT's enerzijds en de overige (semi)residentiële voorzieningen anderzijds in die zin, dat ouders voor de

eerstgenoemde instellingen naast de ouderbijdrage ook nog zak- en kleedgeld moeten betalen. Wanneer zal die oneffenheid worden weggenomen? Kan dat in het kader van de norm-harmonisatie of duurt dat te lang?

Het was de leden van de VVD-fractie opgevallen, dat op verschillende plaatsen in de memorie van toelichting verschillende begrippen worden gebruikt. Zo waren zij tegengekomen:

- wettelijke verplichting van de ouders met betrekking tot de kosten van verzorging en opvoeding van minderjarige kinderen (blz. 2),
- wettelijke verplichting van de ouders met betrekking tot de kosten van levensonderhoud en studie van meerderjarige kinderen (blz. 2),
- jeugdhulpverlening welke mede verzorging en verblijf omvat (blz. 3),
- kosten voor met name voeding, bewassing en lichamelijke verzorging (art. 41 A).

Dat bracht hen tot de vraag in welke kosten, gedifferentieerd naar leeftijd en aard van jeugdhulpvoorzieningen, de ouderbijdrage verondersteld wordt geheel of gedeeltelijk te voorzien. Zij deelden het oordeel van de regering dat het juister is de bijdrageplicht te laten corresponderen met de wettelijke onderhoudsplicht, op voorwaarde dat helder is wat daaronder verstaan wordt.

De leden van de VVD-fractie konden instemmen met de opsomming van de jeugdhulpverleningsvoorzieningen, waarbij de bijdrageplicht van toepassing is. Ook is het logisch dat dit tevens voor de medische kindertehuizen en medische kinderdagverblijven geldt. Zij vroegen de regering aan te geven hoe het met de ouderbijdragen danwel eigen bijdragen zit in vergelijkbare medische voorzieningen, voorzieningen voor gehandicapten en voorzieningen voor ouderen.

De leden van de fractie van D66 konden instemmen met het uitgangspunt, dat de ouders en stiefouders, die onderhoudsplichtig zijn, een ouderbijdrage verschuldigd zijn. Zij waren van mening dat de onderhoudsplicht niet vervalt, wanneer de jeugdige uit huis wordt geplaatst en dat het redelijk is een ouderbijdrage te vragen, wanneer de kosten van verzorging en verblijf voor rekening van de overheid komen. Deze leden erkennen overigens, dat op dit algemeen uitgangspunt uitzonderingen kunnen voorkomen.

De leden van de fractie van D66 vroegen zich af of bij de genoemde uitzondering van ambulante jeugdhulpverlening door een voorziening er in het geheel geen sprake zou kunnen zijn van kosten die voor rekening van de overheid komen; genoemd werden bij voorbeeld kosten van maaltijden.

Voorts vroegen deze leden of er sprake is van extra lasten voor ouders van jeugdigen in medische kindertehuizen tengevolge van verplichtingen tot betaling van kleedgeld en dergelijke.

Zijn er bij de medische kindertehuizen normen met betrekking tot reiskosten voor ouders?

Uitzonderingen

De leden van de VVD-fractie konden er begrip voor opbrengen dat de jeugdhulpverlening in het kader van het strafrecht vooralsnog van de bijdrageplicht is uitgezonderd. Zij wezen er echter op, dat vanuit het oogpunt van bijvoorbeeld de ouders het verschil tussen een justitiële maatregel van kinderscherming en een strafrechterlijke maatregel weleens gradueel kan worden gevonden. Het was hen niet duidelijk wat de legitimatie voor dit verschil is. Zij nodigden de regering uit haar oordeel hierover te geven en daarbij ook ten principale in te gaan op de

vraag waarom bij vrijheidsbenemende maatregelen of straffen geen enkele bijdrageplicht bestaat.

Indien de jeugdige niet meer door zijn ouders wordt verzorgd en opgevoed met het oog op adoptie is volgens het wetsvoorstel geen bijdrageplicht aanwezig.

De leden van de CDA-fractie zagen wel de argumenten voor deze uitzondering. Zij vroegen de bewindslieden aan te geven om hoeveel gevallen het hierbij gaat en hoeveel tijd een te adopteren jongere aldus gemiddeld ten laste van de staat komt.

Met betrekking tot de uitzondering voor de situatie van ontheffing of ontzetting van de ouders uit de ouderlijke macht vroegen de leden van de CDA-fractie of deze uitzondering niet kan leiden tot oneigenlijk gebruik ervan in crisissituaties, hetgeen ertoe zou kunnen leiden dat uit financiële overwegingen een zwaardere maatregel wordt toegepast dan strikt gesproken nodig is.

De filosofie van definitief verbroken verbanden, zoals deze tot uiting komt in passages op bladzijde 3 van de memorie van toelichting, werd niet gesteund door de leden van de fractie van D66. Zij waren van mening dat te gemakkelijk en impliciet als vaststaand wordt aangenomen, dat bij ontzetting of ontheffing van ouders uit de ouderlijke macht, gepaard gaande met uithuisplaatsing van de jeugdige, nagenoeg nooit meer sprake zal zijn van herstel van de relatie met ouders; dat overheidsingrijpen in het gezag veelal zal leiden tot een definitieve verbreking van banden met ouders. Daarbij moet nog in aanmerking worden genomen dat er verschil in gewicht en tijdsbepaling is tussen ontzetting en ontheffing. Deze leden waren van mening dat in de doelstelling van jeugdhulpverlening herstel van contacten en relaties met ouders – in het algemeen – inbegrepen dient te zijn. Zij vroegen zich af hoe de toonzetting «verbroken verbanden» zich verhoudt tot de opvatting in het antwoord van de regering op vraag 118 met betrekking tot Rechten en Justitiële jeugdbescherming (21 818, nr. 5), waarin gesteld wordt dat hulp en ondersteuning mede gericht dienen te zijn op het vergroten van de mogelijkheden van de ouders die verzorging en opvoeding aan het kind te geven die daartoe nodig is en dat in de wettekst tot uitdrukking zal worden gebracht dat hulp en ondersteuning geboden worden aan kind en aan ouders. Bovendien waren zij van mening dat te algemeen wordt gesproken over «verbreking van de banden met de ouders», terwijl feitelijk vaak sprake is van twee ouders, hetgeen kan betekenen dat vanuit de positie van de jeugdige een problematische verhouding niet per se met beide ouders hoeft te zijn.

De regeling dat in crisissituaties 6 weken kan worden afgezien van de ouderbijdrage indien effectuering ervan zou kunnen leiden tot niet medewerking van de ouders aan de hulpverlening kwam de leden van de CDA-fractie in principe redelijk voor. De vraag die echter rijst is hoe inhoud wordt gegeven aan het criterium dat de effectuering zou kunnen leiden tot niet medewerking van de ouders aan de hulpverlening. Kan dit criterium er niet toe leiden dat in alle c.q. vele gevallen de eerste 6 weken geen ouderbijdrage verschuldigd is?

Daarnaast dringt de vraag zich op wat er na die 6 weken moet gebeuren indien de ouders de hulpverlening niet kunnen betalen.

De voorgestelde uitzondering in crisissituaties gaf de leden van de VVD-fractie aanleiding tot het stellen van de volgende vragen. Ten eerste vroegen zij of onmiskenbaar duidelijk is wanneer er van een crisissituatie sprake is en of een definitie hiervan niet wenselijk is. Voorts leek het hen

nuttig dat nog eens uitgezet wordt waarom de termijn op 6 weken niet bijvoorbeeld 4 weken is gesteld.

De leden van de VVD-fractie erkenden, dat de regering sterke argumenten voor deze uitzondering had aangevoerd. Niettemin wilden zij toch op een risico wijzen, dat zich naar analogie van de zogenaamde financiële OTS-en zou kunnen voordoen. Indien jeugdhulpverlening duidelijk geïndiceerd is en bijvoorbeeld een justitiële maatregel verwacht wordt, is het doen voorkomen van een crisissituatie een effectieve methode om in ieder geval voor 6 weken niet bijdrageplichtig te zijn.

Zij vroegen de regering of hieraan gedacht was en op welke wijze dit mogelijke misbruik kan worden voorkomen.

De leden van de fractie van Groen Links konden zich vinden in de gedachte dat het opleggen van een ouderbijdrage een versturende factor kan zijn bij opvang van jeugdigen in crisissituaties. Voor dergelijke situaties is bepaald dat gedurende een periode van zes weken geen ouderbijdrage is verschuldigd. De leden van de fractie van Groen Links vroegen zich af op grond waarvan gekozen is voor zes weken en niet voor een langere periode. In zes weken kan – zoals ook gesteld in de memorie van toelichting – het hulpverleningsproces slechts op gang gebracht worden. Betekent deze afbakening dat de vrijwillige hulpverlening hoe dan ook gestopt wordt, indien de ouders weigeren te betalen?

Het lid van de RPF-fractie had kennis genomen van de uitzonderingen, die in artikel 41c zijn opgenomen. Hiermee kon hij in grote lijnen akkoord gaan. Ook hij vroeg zich af waarop de periode van zes weken, in artikel 41c, tweede lid, onder c, is gebaseerd.

In artikel 41c, tweede lid, onder d, is de uitzondering geregeld indien ouders bezwaar maken tegen reeds aangevangen hulpverlening.

De leden behorende tot de CDA-fractie vroegen of deze situatie zich zou kunnen voordoen in aansluiting op de uitzondering onder c. Na de eerste 6 weken waarin geen ouderbijdrage verschuldigd is overeenkomstig onderdeel c maken de ouders op basis van onderdeel d bezwaar bij de minister tegen de aangevangen hulpverlening. Alsdan kan nog 6 weken na ontvangst met de hulp worden doorgegaan.

Totaal zou de regeling aldus uitgelegd dus 3 maanden ruimte bieden. Deze leden vroegen of hun zienswijze correct was. Verder vroegen zij om een nadere motivering van de keuze die in dit wetsvoorstel wordt gedaan om deze melding te laten doen aan de minister. Nu het hier gaat om bezwaar van de ouders tegen de hulpverlening ligt het meer voor de hand dat bezwaar kenbaar te laten maken aan de hulpverlenende instantie, opdat bijvoorbeeld onderzocht kan worden of aan de bezwaren tegemoet gekomen kan worden.

Overigens was het de leden van de CDA-fractie niet duidelijk waaruit kan worden afgeleid dat in een geval als genoemd nog 6 weken subsidiëring van de hulpverlening na de ontvangst van het bezwaar mogelijk is. Graag dus opheldering hierover.

Voorts wilden deze leden van de bewindslieden weten of met dit wetsvoorstel de financiële ondertoezichtstelling tot het verleden zal gaan behoren?

In de situaties, waarin de hulpverlening wordt stopgezet omdat de bijdrageplicht niet wordt vervuld, stopt de bekostiging van de hulpverlening. De leden van de VVD-fractie vroegen hoe dit in de praktijk wordt vormgegeven, in aanmerking nemende dat een belangrijk deel van de jeugdhulpverlening per 1 januari 1992 aan de provincie wordt overgedragen.

Vooralsnog hadden de leden van de VVD-fractie moeite met de

voorstellen om de subsidiëring van de hulpverlening nog 6 weken na de indiening van een schriftelijk bezwaar en drie maanden in geval van een onderzoek door de raad voor de kindbescherming voort te zetten indien de bijdrageplicht niet erkend c.q. niet vervuld wordt. Dat het in het belang van het kind is om tijd te winnen en te trachten te komen tot een goede en liefst door allen aanvaarde vorm van hulpverlening werd natuurlijk door hen onderschreven.

Evenzeer begrepen zij dat de hulpverlenende instelling enige zekerheid over de subsidiëring moet hebben. Het uitgangspunt dient echter naar hun mening te blijven, dat ook in deze situaties een volledige bijdrageplicht blijft bestaan om dezelfde redenen, waarom in andere situaties een bijdrageplicht bestaat. Wel zou denkbaar zijn dat met de invordering gewacht wordt tot er duidelijkheid over de hulpvorm bestaat. Bovendien dreigt ook hier, zo vreesden zij, de mogelijkheid van ontduiking door loutere indiening van een schriftelijk bezwaar.

Zij gaven de regering in overweging deze uitzonderingen te schrappen. Indien ouders van oordeel zijn dat de bijdrageplicht ten onrechte is opgelegd omdat zij bezwaren hebben tegen een reeds aangevangen jeugdhulpverlening dan kunnen zij dat via een AROB-beroep kenbaar maken en aan de administratief-rechtelijke toetsing onderwerpen.

De leden van de fractie van D66 onderkennen dat er situaties kunnen voorkomen, waarin de medewerking van ouders tot en met betaling van kosten van hulpverlening niet of zeer moeilijk bereikt kan worden, bijvoorbeeld in gevallen, waarin jeugdigen van huis weglopen of wanneer zij door ouders uit huis gezet worden. Deze leden vroegen zich af of het verantwoord is, dat de bekostiging van de hulpverlening wordt beëindigd (= hulpverlening wordt beëindigd), wanneer ouders bezwaar maken tegen reeds aangevangen hulpverlening.

Het was hen niet geheel duidelijk, wat bedoeld wordt met de passage (bladzijde 4 memorie van toelichting), waarin gesteld wordt, dat hulp geheel niet voor subsidie in aanmerking komt, wanneer voorafgaande aan de hulpverlening bezwaar is ingediend door de wettelijke vertegenwoordigers. Zij veronderstelden, dat het hulpverleningsproces aanvangt op het moment dat de jeugdige zich bij een hulpinstantie aanmeldt met een hulpvraag en daarop een eerste reactie krijgt; deze reactie zou in een aantal gevallen toch niet de mededeling kunnen behelzen, dat men eerst het akkoord van de ouders ten aanzien van hulpverlening en betaling van een bijdrage moet verkrijgen?

De leden van de fractie van D66 vroegen zich af of de gestelde termijn van 6 weken, waarin na melding van bezwaar overeenstemming tussen enerzijds de voorziening en plaatsende instantie en anderzijds de wettelijke vertegenwoordigers bereikt moet worden of tenminste daarover moet worden overlegd, voldoende is; dit temeer wanneer sprake is van crisisinterventie bij voorbeeld in geval van kindermishandeling of incest, waarbij bij voorkeur ook de dader betrokken zal worden in het hulpverleningsproces. De zin «subsidiëring van hulpverlening, gedurende zes weken na ontvangst van het bezwaar, wordt redelijk geacht, mede..» enz. was deze leden niet duidelijk; zij vroegen daarop nadere toelichting.

De leden van de fractie van D66 constateerden dat de subsidiëring van hulpverlening gedurende drie maanden kan worden voortgezet vanaf het begin van onderzoek of een maatregel van justitiële kindbescherming moet worden toegepast. Dient deze maatregel om financiële OTS te voorkomen en is dat afdoende, zo vroegen deze leden zich af.

Zij konden de argumentatie op bladzijde 5 niet geheel volgen: verondersteld werd, dat er geen hulp wordt verleend, wanneer de ouders niet bereid zijn mee te werken aan de hulpverlening en betaling daarvan. Medewerking van ouders mag niet worden bereikt (gekocht) door het

terzijde stellen van de ouderbijdrageplicht (in de eerdere praktijk werd soms een vordering als oninbaar beschouwd). Deze leden meenden begrepen te hebben dat in het wetsvoorstel, in verband met de onderhoudsplicht van ouders een koppeling is gelegd tussen enerzijds hulpverlening en betaling van de ouderbijdrage en anderzijds tussen niet-betaling van de ouderbijdrage en beëindiging van de hulpverlening. Zij vroegen daarover opheldering.

In de memorie van toelichting wordt gesteld, dat «een niet-verschuldigdheid tot betaling van een ouderbijdrage (...) als een oneigenlijk middel moet worden beschouwd om zich van medewerking van de ouders aan de hulpverlening te verzekeren». De leden van de fractie van Groen Links konden die stelling onderschrijven. Tegelijkertijd spraken zij het vermoeden uit dat ouders, die weten dat het weigeren van een ouderbijdrage niet als argument gebruikt kan worden, over zullen gaan tot het weigeren van de medewerking op inhoudelijke gronden, terwijl zij in feite zouden willen weigeren om financiële redenen. Zij vroegen de regering in hoeverre zij dat vermoeden onderschrijft.

Voorts vroegen de leden van de fractie van Groen Links aandacht voor de hulp aan jongeren van 16 en 17 jaar. Gebleken is, zo merkten zij op, dat van deze jongeren een aantal niet thuis woont omdat zij van huis zijn weggelopen of weggestuurd. Wanneer de ouders niets willen weten van hulpverlening aan hun (niet-thuiswonende) kind, dan zullen zij, als zij daar ook nog voor moeten betalen, bezwaar maken tegen de hulpverlening. Het kind woonde immers niet thuis, bracht dus geen kosten met zich mee ten laste van de ouders, maar gaat geld kosten zodra het hulp krijgt. De aan het woord zijnde leden stelden dat de kans groot is dat ouders de hulpverlening gedogen zolang zij er niet voor hoeven te betalen, maar dat zij, zodra zij moeten betalen, bezwaar zullen aantekenen tegen de hulpverlening om zo onder de betalingsplicht uit te komen. Het gevolg zal dan zijn, zo meenden deze leden, dat de hulpverlening stopt, dan wel niet aanvangt, of dat er een – kostbaar – raadsonderzoek wordt ingesteld. De leden van de fractie van Groen Links vroegen de bewindslieden te reageren op de aldus geschetste bijzondere problematiek van de groep oudere jongeren.

De leden van de SGP-fractie stelden vast dat er op grond van verschillende regelingen diverse termijnen worden gehanteerd waarbinnen geen ouderbijdrage behoeft te worden voldaan, variërend van veertien dagen tot drie maanden. Zij vroegen de regering of het niet wenselijk zou zijn hierin meer uniformiteit aan te brengen. Zij voegden hieraan toe dat een tijdvak van veertien dagen als «afkoelingsperiode» hen wel kort toescheen. Zij veronderstelden dat in een crisissituatie de ouders waarschijnlijk niet zondermeer bereid zullen zijn om na die tijd een ouderbijdrage te voldoen. Wellicht zou de termijn van veertien dagen moeten worden verlengd tot vier à zes weken. Deze leden vroegen hierover het oordeel van de regering.

Aan de problematiek dat betrokken ouders niet bereid zijn een ouderbijdrage te betalen, wordt voor een deel tegemoet gekomen door de termijn waarin geen bijdrage is verschuldigd op te trekken naar een periode van zes weken. De leden van de GPV-fractie merkten op dat hiermee een resterende problematiek overblijft, doordat het mogelijk is dat hulp na zes weken moet worden gestopt, terwijl hulpverlening nog gewenst blijft. In dit verband waren zij nog niet overtuigd dat het instellen van een ontheffing of een hardheidsclausule overbodig is. Zij vroegen of het niet mogelijk is in plaats van de termijn van zes weken een termijn van drie maanden aan te houden waarin geen bijdrage

verschuldigd is, met name om de periode van noodzakelijke «afkoeling» niet aan te tasten. Hiermee wordt tevens aangesloten bij de drie maanden-termijn voor onderzoek door de Raad voor de Kinderbescherming, tijdens welke de hulp kan worden voortgezet, zo merkten zij op.

Het lid van de RPF-fractie vroeg aandacht voor de situatie, waarin ouders, na aanvankelijk akkoord te zijn gegaan met de hulpverlening, terugkomen op dit besluit. Blijft dan de bijdrageplicht onverkort gelden? Kunnen de bewindslieden aangeven hoe het momenteel is gesteld met de bereidheid van ouders om te voldoen aan de bijdrageplicht? Hij koppelde hieraan een vraag met betrekking tot de weglööpproblematiek en de financiële ondertoezichtstelling (OTS), indien ouders weigeren de ouderbijdrage te betalen, omdat ze niet instemmen met de hulpverlening. Hij veronderstelde dat de bewindslieden op de hoogte waren van het door de S.O.R. gesignaleerde oneigenlijke gebruik van de OTS. De Raad van State heeft in een aantal gevallen bepaald dat ten onrechte een ouderbijdrage was geïnd. Verwachten de indieners van het onderhavige wetsvoorstel dat deze praktijk tot het verleden zal gaan behoren?

Ten aanzien van de voorgestelde uitzondering in het geval het kind een eigen maandinkomen van f 500 of meer heeft, vroegen de leden van de VVD-fractie op grond waarvan de regering het bedrag op f 500 heeft bepaald.

Met betrekking tot de uitzondering in artikel 41c, tweede lid, onderdeel f, gingen de leden van de CDA-fractie ervan uit dat in het geval de andere ouder een hoger inkomen geniet, deze wel bijdrageplichtig is. Bovendien wezen deze leden op de regeling in het kader van de kinderopvang waar Bijstandsgerechtigde ouders wel verplicht zijn tot een bijdrage. De hoogte daarvan wordt bepaald door de bespaarde kosten. Zij vroegen of deze regeling niet ook hier zou moeten gelden?

De leden van de fractie van D66 konden instemmen met de getroffen voorzieningen voor een ouder of stiefouder die een maandinkomen heeft, dat lager is dan of gelijk aan de bijstandsuitkering voor een alleenstaande.

Afgezien wordt van een ontheffingsbepaling of een hardheidsclausule. De leden van de CDA-leden stonden in beginsel positief tegenover een zo gesloten mogelijk systeem van ouderbijdrageverplichtingen. Dit onder andere vanwege de uitvoeringseenvoud en financiële overwegingen.

Wel vroegen zij de bewindslieden om een uiteenzetting over de werking van de voorgestelde gesloten regeling in gevallen waarin er bijvoorbeeld sprake is van slachtoffers van mishandeling en incest. Kunnen in die gevallen ouders via bezwaar tegen de hulpverlening of door niet-betaling de noodzakelijke hulp blokkeren?

Uit enkele schriftelijke reacties op het wetsontwerp hadden de leden van de PvdA-fractie begrepen dat met name binnen de jeugdhulpverlening zelf nog steeds wordt betreurd dat er geen sprake is van een ontheffingsmogelijkheid c.q. hardheidsclausule. Hoewel deze leden de redenering van de regering op dit punt in zoverre konden volgen dat een ontheffingsmogelijkheid minder voor de hand ligt dan in de tijd dat het Besluit bijdragen jeugdhulpverlening nog niet van kracht was en er dus een directe relatie bestond tussen het betalen van de ouderbijdrage en de subsidiëring van de hulpverlening, konden zij zich toch wel enigermate de vrees van sommigen voorstellen dat ouders bezwaar maken tegen de hulpverlening omdat de relatie met hun kind zo

verstoord is, dat zij volstrekt onwillig zijn om een bijdrage te betalen. De enige mogelijkheid om de hulpverlening in zo'n situatie te garanderen bestaat dan uit het uitlokken van een kindbeschermingsmaatregel na onderzoek door de Raad voor de Kinderbescherming, waardoor de jeugdige in het onvrijwillige circuit terecht komt terwijl ook dan de ouders zullen moeten betalen. De hier aan het woord zijnde leden vroegen of niet zozeer een ruime ontheffingsmogelijkheid als wel een zeer beperkte hardheidsclausule op dit punt uitkomst zou kunnen bieden, zoals die ook geldt in het kader van de Wet op de Studiefinanciering; zij dachten daarbij aan situaties waarin van een band met de ouders nauwelijks meer sprake is (bijvoorbeeld in het geval van zwerfjongeren) of waar die band zeer negatief is, zoals bij incest. Zij vroegen de regering op dit punt om een reactie en wilden tevens weten of het afwijzen van een hardheidsclausule tot dusverre is gebaseerd op de overbodigheid, de onwenselijkheid of de onuitvoerbaarheid ervan. In dit verband wilden de leden van de PvdA-fractie nog ingaan op de uitkomsten van de evaluatie betreffende de gevolgen van het ontbreken van een ontheffingsbepaling (Kamerstuk 15 317, nr. 196). Uit deze evaluatie blijkt, dat het ontbreken van een ontheffingsmogelijkheid niet of nauwelijks heeft geleid tot een toename van het aantal bezwaren van ouders tegen de hulpverlening. Echter, zo vroegen deze leden, komt deze uitkomst niet volledig op losse schroeven te staan door de mededeling op blz. 4 van voornoemde evaluatie, dat «tot daadwerkelijke invordering van deze bijdrage nog niet is overgegaan»? Licht het niet voor de hand om te veronderstellen dat bij het voeren van een straf invorderingsbeleid zoals in het onderhavige wetsontwerp neergelegd, het aantal bezwaren van ouders tegen de hulpverlening wel degelijk zal toenemen?

Immers, in tegenstelling tot wat tot dusver het geval was, worden zij in het vervolg geconfronteerd met de verplichting om de ouderbijdrage te betalen.

Hoewel de regering goede argumenten heeft aangevoerd voor het afzien van de opneming van een hardheidsclausule, waren de leden van de VVD-fractie nog niet geheel overtuigd van de wenselijkheid daarvan. In het algemeen kan gesteld worden dat een hardheidsclausule niet nodig is indien de wet volstrekt helder is en onvoorzien situaties praktisch uitgesloten zijn. Het is de vraag of dat in het onderhavige beleidsterrein het geval is. De praktijk van de jeugdhulpverlening leert dat situaties zeer divers kunnen zijn en concrete feiten niet altijd beschikbaar zijn. Zo wezen zij op een reactie van de Werkgeversvereniging Jeugdhulpverlening van 17 mei 1991, waarin deze stelt dat zelfs bij een verschuiving van de bijdrage-vrije periode van 2 naar 6 weken toch nog 20% van de betrokken jeugdigen met een ontheffingsmogelijkheid via een hardheidsclausule gebaat zou kunnen zijn. De leden van de VVD-fractie gaven de regering in overweging dit punt nog eens nader te beschouwen.

Het RPF-fractielid vroeg zich af of het verstandig is om geen hardheidsclausule met betrekking tot de bijdrageplicht op te nemen. Wordt op die manier geen wanbetaling in de hand gewerkt?

b. *Kinderbijslag*

Met betrekking tot de bij AMvB vast te stellen toeslag (artikel 41 a, lid 3) informeerde het lid van de RPF-fractie welke criteria hiervoor precies zullen gelden. Hij was van oordeel dat de memorie van toelichting hierover niet geheel duidelijk is.

c. *Wijze van vaststelling ouderbijdrage*

Het kwam de leden van de CDA-fractie alleszins redelijk voor dat het verschuldigde bedrag zal zijn gerelateerd aan de gemiddelde kosten die wegvallen als gevolg van de geboden verzorging en verblijf in een voorziening van jeugdhulpverlening waarin de jeugdige is geplaatst. Toch rijzen bij de hantering van dit criterium wel enige vragen, met name met betrekking tot de sector van de medische kindertehuizen. In tegenstelling namelijk tot andere onder de Wet op de jeugdhulpverlening vallende residentiële instellingen kennen de medische kindertehuizen geen zak- en kleedgeldregeling. Ouders dienen deze kosten dus zelf te dragen. Ligt het dan niet in de reden om ofwel deze kosten in mindering te brengen op de te heffen ouderbijdrage dan wel tot instelling van een zak- en kleedgeldregeling over te gaan?

Een ander punt in verband met de ouderbijdrageregeling in de medische kindertehuizen nog aan de orde dient te worden gesteld, betreft de reiskosten. Dit zijn extra kosten, zoals de minister in haar correspondentie met belanghebbenden heeft laten weten.

De minister heeft een en ander nader onderzocht. Vooralnog is besloten uit een oogpunt van eenvoud niet tot verdere differentiatie over te gaan. Kan de minister aangeven op welke wijze dat onderzoek heeft plaatsgevonden en op basis van welke gegevens daaruit is besloten geen reiskostencomponent in te voeren? Bovendien vroegen deze leden de minister in te gaan op de mogelijke betekenis van een uitspraak van de Ziekenfondsraad in een eigen-bijdrage-zaak waarin werd vastgesteld dat «de redelijkheid gebiedt dat de kosten gemaakt in verband met de bezoekenregeling van de kinderen op het inkomen van betrokkenen in mindering worden gebracht» (C.B.Z. d.d. 20.12.'90 nr. 260- 3382 RZA 1991 nr. 22). Zij stelden dat een dergelijke uiteenzetting hierover in dit wetsvoorstel (in deze paragraaf) niet gemist kan worden.

Bij de vaststelling van het inkomen zal worden uitgegaan van het netto inkomen. In dit kader bepleitten de leden van de CDA-fractie een eenvoudige en fraude bestendige systematiek.

Gelet op de mededelingen in de memorie van toelichting konden zij daarover geen duidelijk beeld vormen. Zij vroegen derhalve om nadere informatie met betrekking tot onder andere de voor te stellen aftrekposten en de instantie die de gegevens over het inkomen verstrekt c.q. verifieert.

In het wetsvoorstel wordt uitgegaan van de onderhoudsplicht. Desondanks wordt het inkomen van de niet bijdrageplichtige partner meegevoerd bij de bepaling van de hoogte van de bijdrage van de onderhoudsplichtige. Hoewel wellicht slechts indirect, wordt aldus de niet onderhoudsplichtige tot een bijdrage gedwongen. Een benadering die op andere terreinen ook wordt gevolgd en die aanleiding geeft tot veel open aanmerkingen. De leden van de CDA-fractie waren geïnteresseerd naar de rechtsgrond op basis waarvan een niet onderhoudsplichtige partner gehouden is mee te dragen in de kosten van de ouderbijdrageplichtige. Op basis van het huwelijksvermogensrecht is deze partner bijvoorbeeld slechts verplicht bij te dragen in de kosten van de gezamenlijke huishouding. Daartoe behoren als gevolg van het niet bestaan van de onderhoudsplicht in ieder geval niet de kosten van en voor de kinderen. Als zodanig komt de indirecte bijdrageplicht dus aan betrokkenen wat vreemd over en is een nadere verklaring wenselijk.

Indien ouders zijn gescheiden en de kinderalimentatie lager is dan de ouderbijdrage, zal de ouder die de alimentatie ontvangt een aanvullend bedrag aan ouderbijdrage moeten betalen. Diens inkomen is dan bepalend. De keuze die in het wetsvoorstel wordt gemaakt is uitgaan van de rechterlijke kinderalimentatiebeschikking. De leden van de CDA-fractie vroegen de bewindslieden of het toch niet evenwichtiger zou

zijn naar beide inkomens te kijken en op basis daarvan de ouderbijdrage vast te stellen waarna verrekening met de kinderalimentatie zou moeten plaatsvinden. Tevens vroegen zij of de plannen tot forfaitaire berekening van de kinderalimentatie in de overwegingen bij deze keuze waren betrokken en zo ja, op welke wijze dan.

Op bladzijde 6 van de memorie van toelichting wordt gesteld dat het niet uitgesloten is dat de momenteel volgens het Besluit bijdrage jeugdhulpverlening gehanteerde tabel naar boven zal worden aangepast. Betekent dit dat het voornemen bestaat de ouderbijdrage te verhogen of ligt het in de bedoeling om de tabel wat de inkomens betreft naar boven te verlengen, zo vroegen de leden van de fracties van de PvdA en RPF.

Het was de leden van de VVD-fractie niet duidelijk wat bedoeld wordt met de relatering van het verschuldigde bedrag aan de gemiddelde kosten. Zij verwezen naar hetgeen zij al eerder hadden opgemerkt over de definitie van de verschillende gehanteerde begrippen. In dit verband vroegen zij of en in hoeverre de CBS-index voor het levensonderhoud een bruikbare maatstaf vormt c.q. een goede basisformule herbergt.

Voorts vroegen zij de regering ten principale uiteen te zetten waarom de hoogte van de ouderbijdragen gemitigeerd moet worden naar draagkracht. Immers, de grondslag voor de bijdrageplicht wordt gevormd door de redelijk geachte kosten die gemaakt moeten worden en die in de eigen huishouding bespaard worden. Daar ligt dus geen enkele relatie met de draagkracht. In dit verband wezen zij op de juiste redenering, die wordt gevolgd in de toelichting op artikel 41 c, lid 2 onderdeel f.

De leden van de fractie van D66 konden instemmen met het besparingsprincipe. In het algemeen vroegen zij zich af of het draagkrachtelelement niet nader zou moeten worden uitgewerkt, waarbij wellicht een meer inkomensafhankelijke bijdrage tot stand zou kunnen komen, die opklimmend hoger zou eindigen dan het nu geldende maximum van f 218 per maand. Berekening van een ijkpunt van het besparingsbedrag, bij voorbeeld op grond van NIBUD-gegevens, bij verschillende inkomensniveau's (modaal en hoger) zou – naar de mening van deze leden – nuttig kunnen zijn.

De leden van de fractie van D66 vroegen nadere toelichting op de zin (bladzijde 6, memorie van toelichting), waarin gesteld wordt dat met het inkomen van de partner, die niet onderhoudsplichtig is en derhalve niet bijdrageplichtig, rekening wordt gehouden, voorzover er sprake is van een gezamenlijke huishouding.

Wordt feitelijk een verplichting gelegd op anderen dan de strikt onderhoudsplichtigen? Daarnaast vroegen zij hoe het zit met de kinderbijslag. Wordt de kinderbijslag overgedragen aan de inningsinstelling boven op de ouderbijdrage?

Naar aanleiding van de voorgestelde wijze van vaststelling van de ouderbijdrage vroegen de leden van de fractie van Groen Links wat exact de criteria zijn op grond waarvan de hoogte van de ouderbijdrage wordt vastgesteld.

Zij wezen erop dat de bijdrage enerzijds gerelateerd zal zijn aan de wegvallende kosten als gevolg van verblijf in een voorziening voor jeugdhulpverlening, anderzijds zijn de bedragen afhankelijk van de leeftijd van de jeugdige en bovendien wordt rekening gehouden met de draagkracht van de bijdrageplichtigen.

De leden van de SGP-fractie vroegen aandacht voor de systematiek van de ouderbijdragen, en met name voor het inkomensafhankelijk zijn ervan. Deze leden kwamen tot de veronderstelling dat een regeling

waarin voor hulpverlening een vast bedrag per maand in rekening wordt gebracht veel eenvoudiger zou zijn uit te voeren, terwijl de totale opbrengst gelijk zou kunnen blijven. Wat is hierop de reactie van de regering?

2. Bijdrage van de jeugdige (eigen bijdrage)

Op basis van de regering van het ouderlijk gezag moet een minderjarige het inkomen dat hij/zij verdient afstaan aan de ouders. Kan de voorgestelde regeling met betrekking tot het verschuldigd zijn van de bijdrage door de jongere zelf aan de voorziening niet tot een conflict van plichten leiden voor deze jongere? Met betrekking tot dit onderdeel van het voorstel vroegen de leden van de CDA-fractie ook nog om opheldering over de vraag of bij een eigen inkomen van de jongere en een daarop gebaseerde eigen bijdrage van de jongere het inkomen van de onderhoudsplichtige ouders volstrekt irrelevant wordt of dat zij bij een gering inkomen van de jongere nog tot suppletie worden aangesproken.

Het was de leden van de VVD-fractie niet duidelijk, waarom de eigen bijdrage afhankelijk gesteld wordt van de aard en de hoogte van het inkomen. Via het systeem van garantie voor een minimum inkomen ten behoeve van eigen levensonderhoud, zoals dat vorm heeft gekregen in minimumloonregelingen en sociale zekerheidsregelingen, zouden de hier bedoelde jeugdigen in staat moeten zijn de volledige eigen bijdrage te betalen.

In het geval dat zij daar niet tot in staat zijn, zouden naar het oordeel van deze leden de ouders voor het verschil aangesproken moeten worden. Een nadere toelichting hierop achtten zij daarom gewenst.

De leden van de fractie van D66 waren niet geheel overtuigd van de noodzaak tot verschillen in de methode van inning van de eigen bijdrage door jeugdigen, waar sprake is van enerzijds plaatsing in een voorziening van residentiële hulpverlening etc. en anderzijds hulpverlening in een voorziening van pleegzorg of in een ambulante of een semi-redidentiële voorziening.

De hier aan het woord zijnde leden herinnerden zich een discussie over de inning van bijdragen door Boddaert-centra, die zeer bevredigend en effectief (hoog dekkingspercentage) verliep en desondanks op aandrang van het ministerie diende te worden beëindigd. Zij merkten op dat in het voorstel wordt gesteld dat centralisering van de huidige praktijk grote lasten met zich zal brengen. Zij vroegen zich af of het eerdere standpunt (centrale regeling) nu zal worden verlaten, of beperkt wordt tot die instellingen waarvoor dat praktisch is.

De leden van de fractie van D66 hadden opgemerkt dat geen ouderbijdrage verschuldigd is bij justitiële plaatsing, terwijl van jeugdigen wel een eigen bijdrage wordt gevraagd in geval van plaatsing door de kinderrechter, de raad of een voogdij-instelling. Zij vroegen daarover opheldering.

Wanneer jeugdigen een eigen inkomen hebben, zijn zij volgens het wetsvoorstel een eigen bijdrage verschuldigd.

De leden van de fractie van Groen Links stelden daarbij een aantal vragen. Is de eigen bijdrage verschuldigd ongeacht de hoogte van het inkomen? Is de kans op het niet-meewerken aan de hulpverlening door de jongere niet onevenredig groot, wanneer hij of zij daaraan geldelijk moet bijdragen? Welke uitzonderingsbepalingen zijn van toepassing op

de eigen-bijdrageregeling? Welke perceptiekosten zijn gemoeid met het maandelijks vaststellen van de eigen bijdrage?

3. Vaststelling en inning van de bijdragen

De leden van de CDA-fractie verwezen voor hun opvattingen ten aanzien van het orgaan dat de vaststelling en inning van de ouderbijdrage moet gaan verzorgen naar de praktisch kamerbreed ondersteunde motie, zoals die in de UCV over de justitiële kindbescherming is ingediend (21 818, nr. 8) en d.d. 28 juni 1991 is aangenomen. Verzelfstandiging van vaststelling en inning van ouderbijdragen zoals die door WVC en Justitie worden opgelegd, gecombineerd met de verzelfstandigde inning en vaststelling van de kinderalimentatie heeft hun voorkeur. Zij vroegen dan ook om de uitwerking van dit verzelfstandigde model parallel met dit wetsontwerp uit te werken.

Zij ontvingen graag getalsmatige informatie over het aantal functionarissen dat zich thans (her en der verspreid) bezighoudt met de vaststelling en inning van deze bijdragen.

De leden van de CDA-fractie vonden het terecht dat de bijdrageplichtige die nalatig is met de betaling de kosten van gedwongen invordering betaald. Men was uit de toelichting duidelijk geworden op welke gronden eventueel verzet niet gebaseerd kan zijn; niet duidelijk is op welke gronden men dan wel in verzet kan komen.

Met betrekking tot het recht op AROB-beroep rees bij deze leden de vraag of dit beroep de ouderbijdrageverplichting opschort. Zij waren daar in principe geen voorstander van omdat de rekening gelet op de duur van afhandeling van het beroep dan zeer hoog zou kunnen oplopen, hetgeen weer aanleiding zou kunnen geven tot matiging. Aldus zouden substantiële inkomsten kunnen worden gederfd. Bovendien zou een dergelijk systeem beroep uitlokken.

Uit de memorie van toelichting valt af te leiden dat thans zelden tot gedwongen inning wordt overgegaan. Kan worden aangegeven hoeveel inkomsten daardoor naar schatting worden gederfd. De SOJN noemt een percentage van 40%. Gelet op hetgeen wordt opgemerkt over het inningsbeleid lijkt dit cijfer dichter de werkelijkheid te benaderen dan de 0,9% uit de evaluatienota. Dit percentage van 40% kwam de leden van de CDA-fractie onaanvaardbaar hoog voor. Zij bepleitten met kracht deze rechtsongelijkheid waarvan hierbij sprake is, in de nieuwe systematiek weg te nemen.

De leden van de PvdA-fractie vroegen of nader kan worden uiteengezet op welke wijze de vaststelling en inning van de bijdragen zal worden uitbesteed. Wordt hierbij gedacht aan een soort incassobureau en wat zullen de kosten daarvan zijn?

De leden van de VVD-fractie vroegen of reeds mededelingen kunnen worden gedaan over de wijze waarop de inningwerkzaamheden zullen worden uitbesteed.

Voorts wilden zij weten of er over de centrale vaststelling en inning nog overleg geweest is met de SOJN en de VOG als vervolg op het overleg waarvan de minister in haar brief van 2 januari 1990 aan de Tweede Kamer gewag heeft gemaakt. Zij vroegen dat omdat zij signalen hadden opgevangen dat met name de Boddaertcentra en de FIOM-huizen ernstige bezwaren tegen centrale inning zouden hebben.

De leden van de VVD-fractie gaven in overweging reeds op een zeer vroeg moment ouders en jeugdigen, voor wie dat relevant is, te wijzen op de bijdrageplicht, opdat daarover geen misverstanden kunnen bestaan. Voorts is een voorlichtingscampagne na aanvaarding van dit wetsvoorstel geboden, zo meenden zij. Vanzelfsprekend zou daarin ook gewezen

moeten worden op de mogelijkheid van het AROB-beroep.

Naar aanleiding van de mededeling dat in het verleden een terughoudend invorderingsbeleid is gevoerd, vroegen de leden van de VVD-fractie hoe groot de derving van inkomsten naar schatting geweest is.

De leden van de fractie van D66 veronderstelden dat de bijdrage-tabellen voor de justitiële en de vrijwillige jeugdhulpverlening gelijk is. Is deze veronderstelling juist?

De leden van de fractie van Groen Links vroegen de minister bij benadering aan te geven wat de inning van de ouderbijdrage de overheid bij elkaar kost en deze kosten vervolgens te relateren aan de te verwachten opbrengst. Zij wezen erop dat per ouder individueel berekend zal moeten worden welke bijdrage deze verschuldigd is. Bovendien zijn de vorderingskosten bij wanbetalers niet gering. De uiteindelijke opbrengst zou relatief laag kunnen blijken te zijn. Voorts vroegen deze leden in hoeverre gegarandeerd is dat de ouderbijdrage zich blijft beperken tot de compensatie van de wegvallende kosten doordat een kind elders verblijft.

Inzake de vereenvoudiging van de invorderingsprocedure vroegen de leden van de GPV-fractie in hoeverre de vereenvoudiging weer gedeeltelijk ongedaan zal kunnen worden gemaakt door de mogelijkheid die de bijdrageplichtige nog heeft om tegen de tenuitvoerlegging in verzet te komen bij de rechtbank. Kan een schatting worden gegeven van het aantal te verwachten verzetsprocedures?

De ouderbijdrage kan worden vastgesteld en geïnd door een in naam van de minister van WVC aan te wijzen instantie. In dit verband verwezen de leden van de GPV-fractie naar de motie ingediend tijdens de uitgebreide commissievergadering van 17 juni jl. over de de Justitiële jeugdbescherming, waarin wordt voorgesteld een centraal orgaan in te richten voor de inning van de kinderalimentatie. Deze leden vroegen of bij dit orgaan ook eventueel de vaststelling en de inning van de justitiële en vrijwillige ouderbijdrage wordt overwogen, zoals wordt gesuggereerd in de circulaire van het ministerie van Justitie van 11 maart jl. inzake de financiële taken van Raden voor de kinderbescherming.

4. Overgangsregeling

De voorgestelde overgangsregeling waardoor ouders indien de hulpverlening na 1 mei 1985 is aangevangen, gedurende het eerste half jaar na inwerkingtreding van deze wet, slechts de helft van de bijdrage verschuldigd zijn, was voor de leden van de CDA-fractie niet zonder meer duidelijk. Slaat de overgangsregel alleen op plaatsingen waarvoor deze wettelijke regeling voorheen geen bijdrage verschuldigd was? Worden dan middels deze wet nieuwe ouderbijdrage verplichtingen geïntroduceerd?

Bovendien is niet duidelijk waarom een half jaar de helft van de ouderbijdrage betalen, een redelijke overgangsregeling is.

Niet geheel duidelijk is de overgangsregeling, zo merkten de leden van de fractie van D66 op, waar in de passages op bladzijden 9 en 10 van de memorie van toelichting gesproken wordt over hulpverlening, die na 1 mei 1985 is aangevangen. Kan achteraf en met terugwerkende kracht een bijdrage voor verleende hulp worden aangevraagd?

III. Budgettaire effecten

De budgettaire effecten zijn voor de vrijwillige hulpverlening te verwaarlozen en voor de justitiële hulpverlening neutraal, zo wordt gezegd. De leden van de CDA-fractie zagen tegen die achtergrond graag een cijfermatige analyse van de huidige inkomsten uit de ouderbijdragen. Bovendien was hen niet duidelijk hoe de budgettaire effecten neutraal kunnen zijn indien enerzijds de ouderbijdragen omhoog zullen gaan en anderzijds thans als gevolg van ontheffing en oninbaarheid veel ouders hun bijdrageplicht niet nakomen. Bij verbetering op deze punten als gevolg van dit wetsvoorstel moeten de inkomsten toch aanzienlijk hoger worden ingeschat, zo veronderstelden zij.

De leden van de VVD-fractie hadden niet begrepen waarom het budgettaire effect van het wetsvoorstel neutraal zal zijn. Naar hun oordeel mag verwacht worden dat een consequent invorderingsbeleid, zoals in de toelichting omschreven, en een naar boven aangepaste tabel, zoals op blz. 6 van de memorie van toelichting vermeld is, tot een hogere opbrengst zullen leiden. Zij verzochten de regering dit nog eens na te gaan.

Over de budgettaire effecten merkten de leden van de fractie van D66 op, dat sprake kan zijn van meer inkomsten, wanneer de eigen bijdragen worden verhoogd.

Artikelsgewijs

Artikel 41

Stemt de hier gehanteerde definitie van het begrip «partners» overeen met de definitie zoals gehanteerd in andere wetten en regelingen, vroegen de leden van de PvdA-fractie.

Artikel 41a

Deze leden vroegen voorts op grond van welke overwegingen bij de vaststelling van de ouderbijdrage wordt uitgegaan van het begrip «netto-inkomen», terwijl dat bij andere inkomensafhankelijke regelingen zoals de Individuele Huursubsidie het «belastbaar inkomen» is.

Heeft een en ander gevolgen voor de uit te oefenen contrôle op de opgegeven inkomensgegevens?

In de toelichting op dit artikel worden met name voeding, bewassing en lichamelijke verzorging genoemd. De leden van de VVD-fractie wilden weten waarom niet over bijvoorbeeld kleding en zakgeld wordt gesproken.

Met betrekking tot artikel 41a, lid 3, namen de leden van de VVD-fractie aan dat dit lid kan vervallen indien afgezien wordt van de koppeling van de hoogte van de ouderbijdrage aan de hoogte van het inkomen.

Artikel 41b

Kan het vóórkomen dat de eigen bijdrage van de jeugdige zelf ($\frac{2}{3}$ van het inkomen uit arbeid of een uitkering) hoger is dan de maximale ouderbijdrage uit de tabel c.q. dan het bedrag wat in een gezinssituatie redelijkerwijs als kostgeld kan worden beschouwd, vroegen de leden van de PvdA-fractie.

Artikel g

Ten aanzien van het derde lid van dit artikel, handelend over een informatieplicht voor een aantal (semi)-overheidsinstanties, vroegen de leden van de VVD-fractie waarom dit expliciet in de wet moet worden opgenomen.

Artikel 41i

De leden van de PvdA-fractie vroegen hoe realistisch het is om te veronderstellen dat inning met behulp van inschakeling van de deurwaarder tot stand zal komen waar het doorgaans om zeer bescheiden bedragen gaat (f 30 per maand van de laagste inkomenschijs) en hoe de inningskosten zich in die situatie verhouden tot de te innen bijdrage.

De voorzitter van de Commissie,
Lankhorst

De griffier van de Commissie,
Roovers